

Publiczna Szkoła Podstawowa im. Bystrzyckich Żołnierzy Niepodległości w
Bystrzycy

Znam Ich

Materiały edukacyjne dotyczące Bystrzyckich Żołnierzy Niepodległości dla
uczniów i nauczycieli PSP w Bystrzycy

Dariusz Wajs
01.04.2023

Marcin Kawęcki (1913-1994)

Naszywka **1. Polskiej Dywizji Pancernej** gen. Stanisława Maczka – husarski hełm i skrzydła, przez żołnierzy nazywana **wiewiórka**.

Urodził się 13 sierpnia 1913 roku w Bystrzycy. Syn Mateusza i Katarzyny z Janików. W dniu 11 lutego 1939 roku w kościele w Zakrzówku zawarł małżeństwo z Anielą z Młynarskich (1906-1939). Zmobilizowany 27 sierpnia 1939 roku. Służył do 18 września w 8. Pułku Piechoty walcząc w kampanii wrześniowej. Od 18 września 1939 roku do 28 sierpnia 1941 roku internowany w miejscowości Uchta w łągrze. Powołany następnie do 2. Korpusu Polskiego do 15. Pułku Piechoty. Przeszedł szlak bojowy z ZSRR do Persji. Od sierpnia 1944 roku walczył we Francji, Belgii, Holandii i w Niemczech w Szwadronie Regulacji Ruchu w 1. Polskiej Dywizji Pancernej gen. Stanisława Maczka. Do Polski powrócił 14 sierpnia 1947 roku. Po powrocie z wojny 15 listopada 1947 roku w kościele w Zakrzówku wziął ślub z Wandą z Dumów (1927-1996). Z pierwszą żoną miał córkę Teresę, z drugą syna Leszka i córkę Marię.

Odznaczony: Brązowym Medalem Zasługi z Mieczami, Medalem Wojska (przyznany przez Rząd RP w Londynie), Medalem za Wojnę 1939-1945, Gwiazdą za Francję i Niemcy. Dosłużył się stopnia plutonowego. Zginął tragicznie 11 lipca 1994 roku w Bystrzycy. Pochowany na cmentarzu w Zakrzówku.

Opracowali: Paweł Skrok (IPN Oddział w Lublinie), Dariusz Wajs

Marcin Kawęcki przebył wraz z frontowymi kolegami pół świata. Na terenie Niemiec już po zakończeniu wojny spotkał się... z kraśnickimi ułanami. **Husarskie skrzydło** i numer **53** było oznaczeniem 24. Pułku Ułanów w strukturach 1. Polskiej Dywizji Pancernej gen. Stanisława Maczka.

Jan Jędrasik (1899-1986), s. Marcina

Naszywka **3. Dywizji Strzelców Karpackich**, której żołnierzem pod Monte Cassino był Jan Jędrasik.

Urodził się 27 lutego 1899 roku w Bystrzycy. Syn Marcina i Katarzyny z Kurników. Od 7 sierpnia 1919 roku służba czynna w 5. Pułku Ułanów w czasie wojny polsko-bolszewickiej. W 1922 roku przeniesiony do rezerwy, a następnie zakłada rodzinę w rodzinnej miejscowości. Uczestnik kampanii wrześniowej. Od 7 września 1939 roku w 2. Dywizjonie Taborów. Trafił do niewoli sowieckiej 18 września 1939 roku i zostaje wywieziony do łagru. W wyniku układu Sikorski-Majski zostaje 7 września 1941 roku powołany do Armii Polskiej w ZSRR do 5. Dywizji Piechoty przy 2. Korpusie Polskim. Wymaszerowuje do Persji 20 sierpnia 1942 roku. Awansowany na starszego strzelca. 22 listopada 1942 roku zostaje przeniesiony do Głównej Kwatery 6. Dywizji Piechoty 2. Korpusu. 21 marca 1943 roku przeniesiony do (zapis nieczytelny), następnie 28 listopada 1943 roku do 3. Dywizji Strzelców Karpackich. W jej składzie walczy m.in. pod Monte Cassino. 28 grudnia 1944 roku przeniesiony do 17. Szwadronu żandarmerii. Przybywa do Wielkiej Brytanii 8 lipca 1946 roku. Do Polski wraca 20 sierpnia 1947 roku. Odznaczony: Medalem Wojska (nadanym przez Rząd RP w Londynie), Krzyżem Monte Cassino, Odznaką Pamiątkową 3. Dywizji Strzelców Karpackich, Odznaką Pamiątkową 2. Korpusu, Gwiazdą Italii, Medalem za Wojnę 1939-1945, Brązowym Krzyżem Pielgrzymim, Medalem Jerzego. Zmarł 24 kwietnia 1986 roku.

Opracowanie: Paweł Skrok (IPN Oddział w Lublinie), Dariusz Wajs

General Władysław Anders tak jak Jan Jędrasik (1899-1986) trafił do sowieckiej niewoli. Po układzie Sikorski-Majski został mianowany dowódcą Armii Polskiej w ZSRR. Jako dowódca wyprowadził żołnierzy i polskich cywilów do Persji. Jako dowódca **2. Korpusu Polskiego** dowodził polskimi żołnierzami m.in. pod Monte Cassino.

Symbolem bitwy pod Monte Cassino był **Miś Wojtek**, niedźwiedź kupiony przez polskich żołnierzy na dalekim wschodzie. Podczas bitwy nosił ciężką amunicję. Stał się symbolem 22. Kompanii Zaopatrywania Artylerii i trafił na jej naszywkę rozpoznawczą. Dosłużył się stopnia kaprała. Miś Wojtek trafił z polskimi

żołnierzami do Wielkiej Brytanii i został następnie przekazany do zoo w Edynburgu w Szkocji, gdzie padł w 1963 roku.

Stanisław Kania (1924-1998)

Syn Kazimierza i Katarzyny z Michalaków. Urodzony 19 kwietnia 1924 r. w Bystrzycy. W 1942 r. pracował w obozie pracy w Budzynie k. Kraśnika tzw. obóz junaków, gdzie pracuje przy liniach wysokiego napięcia. W 1943 r. został złapany przez Niemców podczas ulicznej łapanki i wywieziony do Lublina. Pomimo udanej ucieczki, musiał ukrywać się poza domem. Zmobilizowany do „ludowego” Wojska Polskiego do 7. Baonu Zapasowego Samochodowego, a następnie do Samochodowego Batalionu Łączności. Brał udział w walkach o Wrocław i Berlin. Po zakończeniu działań wojennych służył w kompanii zabezpieczającej łączność. 7 marca 1947 r. został przeniesiony do rezerwy. Do końca życia pracował na własnym gospodarstwie rolnym. Odznaczony: Medalem Zasłużonym na polu chwały, Medalem Zwycięstwa i Wolności, Odznaką Grunwaldzką, Za zwycięstwo nad Niemcami w Wielkiej Wojnie Ojczyźnianej 1941–1945, Medalem za udział w walkach o Berlin. Stopień wojskowy: kapral. Zmarł 11 stycznia 1998 roku.

Opracowanie: Paweł Skrok (IPN Oddział w Lublinie), Dariusz Wajs

Odznaka Grunwaldzka

Stanisław Wronka (1915-2008)

Urodził się 29 września 1915 roku w Bystrzycy. Syn Pawła i Marianny z Góreckich. Do wojska powołany 25 marca 1938 roku do 8. Pułku Piechoty. W dniu 20 września 1938 roku przeniesiony do **10. Batalionu Korpusu Ochrony Pogranicza w Krasnem**. 3 września 1939 r. nastąpił pierwszy kontakt z jednostkami niemieckimi, a po rozbiciu oddziału przez Niemców, został skierowany pod Lwów. Został ranny 19 września, przebywał w szpitalu do 3 listopada. Przedostaje się na granice niemiecko-sowiecką, gdzie zostaje złapany i przetransportowany do szpitala w Krakowie. W dniu 15 grudnia 1939 roku kończy leczenie i powraca w rodzinne strony, gdzie pracował na swoim gospodarstwie rolnym. Do domu wrócił na Święta Bożego Narodzenia. W wojsku dosłużył się stopnia kaprała, ale został już jako żołnierz rezerwy awansowany: na stopień plutonowego 12 października 1980 roku, na stopień sierżanta 11 listopada 1992 roku, na stopień podporucznika 2 stycznia 2003 roku i na stopień porucznika 19 lipca 2003 roku. Odznaczenia m.in. Medal "Zwycięska Nike", Medal Zwycięstwa i Wolności, Złota Odznaka Związku Inwalidów Wojennych RP. Żonaty - żona Wanda (1924-2011), dwoje dzieci - Zbigniew i Danuta. Zmarł 21 sierpnia 2008 roku, pochowany na cmentarzu w Zakrzówku.

Opracowanie: Paweł Skrok (IPN Oddział w Lublinie), Dariusz Wajs

Odnaka KOP

Jan Kawęcki (1896-1975)

Urodził się 20 kwietnia 1896 roku w Bystrzycy jako syn Mateusza i Katarzyny z Kuchnów. Do wojska polskiego wstąpił 19 maja 1919 roku. Uczestniczył w wojnie polsko- bolszewickiej. Walczył w szeregach 2. Batalionu **7. Pułku Piechoty**, a następnie przeniesiono go do kompanii technicznej tego pułku. Wykazał się bohaterstwem ratując dowódcę kompanii za co został przedstawiony do odznaczenia **Krzyżem Walecznych**, który otrzymał 12 stycznia 1921 roku. Dosłużył się stopnia szeregowego. Jego żoną była Weronika z Szeligów. Osiadł w Borkowiznie w gm. Piotrowice (ob. Strzyżewice). Zmarł 22 czerwca 1975 roku, pochowany został na cmentarzu w **Kielczewicach Maryjskich**.

Opracowanie: Paweł Skrok (IPN Oddział w Lublinie), Dariusz Wajs

Odznaka 7. Pułku Piechoty Legionów

Feliks Walczak (1915-2002)

Urodził się 29 maja 1915 roku w Bystrzycy. Syn Marcina i Katarzyny ze Struskich. W 1936 roku poślubił Stanisławę z Kuśmierzów. Do **24. Pułku Ułanów** wstępuje 5 września 1937 roku. Służy w plutonie przeciwpancernym. Zmobilizowany w 1939 roku, już 2 września 1939 roku zostaje ciężko ranny w stopę w czasie bitwy pod Jordanowem. Dostaje się do niewoli niemieckiej zostaje przez Niemców wysłany jako jeńiec wojenny do szpitala w Wiedniu. Dosłużył się stopnia starszego ułana. Po powrocie z rekonwalescencji zajmuje się gospodarstwem rolnym, pszczelarstwem i stolarstwem. Zasłużony członek Związku Inwalidów Wojennych w Kraśniku i Koła Koleżeńskiego Żołnierzy 24. Pułku Ułanów. Odznaczony m.in. Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Odznaką Zasłużony dla Ziemi Jordanowskiej, Medalem Pamiątkowym 24. Pułku Ułanów, Orderem za Wojnę Obronną 1939. Zmarł 2 kwietnia 2002 roku. Pochowany zostaje na cmentarzu parafialnym w Zakrzówku.

Opracowanie: Paweł Skrok (IPN Oddział w Lublinie), Dariusz Wajs

Odznaka Pamiątkowa **24. Pułku Ułanów**

General Stanisław Maczek (po lewej) najbardziej zasłynął jako dowódca **1. Polskiej Dywizji Pancernej** (w której służył **Marcin Kawęcki**). W 1939 roku był dowódcą 10. Brygady Kawalerii, w której skład wchodził **24. Pułk Ułanów**, którego żołnierzem był **Feliks Walczak**. W 1939 roku **24. Pułkiem Ułanów** dowodził **plk Kazimierz Dworak** (po prawej). W późniejszym czasie zastępcą gen. Stanisława Maczka jako dowódcy **1. Polskiej Dywizji Pancernej**, w której skład jako część **Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie** wchodził pułk „białych ułanów”.

Józef Igras (1913-1976)

Odznaka **66. Pomorskiego Batalionu Piechoty.**

Gryf – symbol **16. Pomorskiej Brygady Piechoty**

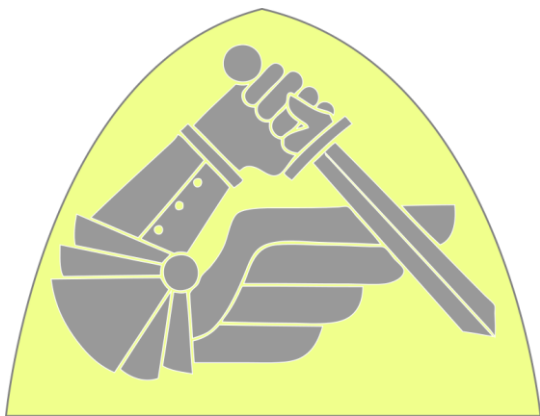
Urodzony 8 lutego 1913 roku w Bystrzycy jako syn Jana i Agnieszki z Kaźmieraków. W 1935 roku w Zakrzówku poślubił Katarzynę z Zarzecznym.

Przed wojną w czasie służby wojskowej w 7. Pułku Piechoty Legionów w Chełmie ukończył szkołę podoficerską i jako kapral na stanowisku instruktora. Zmobilizowany w sierpniu 1939 roku. W dniu 10 września 1939 roku jako żołnierz 8. Pułku Piechoty dostaje się pod Kozienicami do niewoli niemieckiej. Był jeńcem wojennym w stalagach: Stalag V A Ludwigsburg (do 22 maja 1940 roku), Stalag V C Wildberg (do 4 lipca 1940 roku), Stalag V B Villingen (do lutego 1943 roku) oraz Stalag V C Offenburg, gdzie prawdopodobnie doczekał jego wyzwolenia. Po wyzwoleniu stalagu przez Amerykanów trafia do Włoch do 2. Warszawskiej Dywizji Pancerniej i od 1 stycznia 1945 roku służył jako podoficer zaopatrzenia w 66. Pomorskim Batalionie Piechoty, będącym w składzie 16. Pomorskiej Brygady Piechoty. 2. Warszawska Brygada Pancerna wchodziła w skład 2. Korpusu Polskiego. Józef Igras dosłużył się stopnia plutonowego. Po zakończeniu wojny trafił do Wielkiej Brytanii, gdzie został zdemobilizowany a następnie repatriowany do Polski. Po powrocie do Bystrzycy i odpowiednich kursach prowadził gabinet protetyczny, hodował też konie i pszczoły. Zmarł 4 stycznia 1976 roku w Bystrzycy.

Opracowanie: Paweł Skrok (IPN Oddział w Lublinie), Dariusz Wajs

Syrenka była symbolem **2. Korpusu Polskiego** dowodzonego przez gen. Władysława Andersa, którego żołnierzami byli **Jan Jędrasik (1899-1986)** i **Józef Igras**,

Uskrzydłona ręka z mieczem to znak **2. Warszawskiej Dywizji Pancernej**, której żołnierzem był **Józef Igras**.

Znak **2. Warszawskiej Dywizji Pancernej** oraz numer **63** to oznaczenie taktyczne **66. Pomorskiego Batalionu Piechoty**.

Jan Jędrasik (1892-1945), s. Mateusza

Urodził się 24 grudnia 1892 roku w Bystrzycy jako syn Mateusza i Jadwigi z Jankowskich. W 1914 roku internowany w Krakowie i trafił na roboty przymusowe w St. Pölten. Wstępuje 15 lipca 1915 roku do Legionów Polskich i zostaje przydzielony do Oddziału Sztabowego 6. Pułku Piechoty, bierze udział we wszystkich walkach pułku. W czasie kryzysu przysięgowego chcąc uniknąć internowania dezerceruje z wojska i wraca do rodzinnej wsi. Po odzyskaniu niepodległości przez Polskę wstępuje do tworzącego się Wojska Polskiego. Pełni służbę w 25. Pułku Piechoty aż do końca 1920 roku. Po zakończeniu służby wojskowej osiadł pod Częstochową. W 1921 roku ożenił się z Apolonią z Balceraków (1902-1987), mieli czworo dzieci: dwóch synów i dwie córki. Pracował jako stolarz w PKP. W dniu 9 stycznia 1932 roku odznaczony został Krzyżem Niepodległości. Mieszkał w Łojkach k. Częstochowy.

Zmarł na zawał serca 21 czerwca 1945 roku w Łojkach. Pochowany został na cmentarzu w Gnaszynie (obecnie część Częstochowy).

Krzyż Niepodległości to odznaczenie, które otrzymał **Jan Jędrasik (1892-1945)**